

Brødrene Bonana flygtede fra tutsierne

De tre brødre fra Randers har mistet både forældre og søskende til **stammeopgøret** i Den Demokratiske Republik Congo

Af Heidi Qvistgaard Jensen og Michael Skov Jensen

heqv@amtsavisen.dk
mskj@amtsavisen.dk

FLYGTNINGE: Eddie 23 år, Bosco 21 år og Samuel Bonana på 18 år har til marts boet i Randers i fire år.

De sidste ni år, inden de kom til byen, boede de i en flygtningelejr i Uganda. Inden da boede de sammen med deres forældre og fem søskende i et af de mest velhavende kvarterer i storbyen Goma i Den Demokratiske Republik Congo.

Deres far var dommer ved retten og tjente godt. Familien tilhører hutu-stammen og blev offer for opgøret mellem deres stamme og landboerne fra tutsi-stammen.

Congo 1997: Opgøret mellem hutu og tutsi-stammerne er voldsom og blodig. Det er midt om natten, og Bonana-familien er hjemme. Flere tutsi-soldater trænger ind i

deres hjem. Familien tilbyder penge, men soldaterne er ikke interesserede - de vil have liv. De skyder faderen. Panikken breder sig hurtigt i hjemmet. Fem af børnene flygter ud af vinduerne. Eddie, Bosco og Samuel er tilbage sammen med deres mor. De fire flygter bagefter sammen, og kan ikke vende tilbage til deres hjem, så dør de.

Moderen er højgravid, og de slår sig ned tæt på hospitalet af den årsag. Tutsierne finder dem, og en dag kommer de forbi, siger, at de skal tjekke, hvordan barnet har det. De tager en stor kniv frem og skærer hul på moderens mave. Hun skriger om hjælp, og Eddie kommer løbende til.

»Jeg vidste med det samme, at hun var død,« siger han meget roligt. Han sidder i en sort lædersofa i stuen i lejligheden i Kristrup og fortæller roligt og uden at ryste om episoderne, fra da han var kun 11 år gammel. Han er den ældste af de tre brødre.

Eddie tager sine to yngre brødre med, og sammen går de hurtigt de syv kilometer til

grænsen til Uganda. De skal væk - væk fra tutsierne.

I Uganda opsøger de tre søskende politiet, der sætter dem i forbindelse med FN-medarbejdere, som får dem til en transitlejr. Her er de tre brødre stadig tæt på grænsen til Congo, og tutsierne kender til eksistensen og beliggenheden for transitlejren. De er ikke sikre.

De skifter navn, så tutsierne ikke kan spørge sig frem til dem.

Den anden flugt

Dagligdagen i transitlejren er præget af lastbilers ankomst og afgang, og ikke mindst kampen om at være en af de 45 personer, der får plads inden afgang.

Brødrene Bonana får en dag tre af de eftertragtede og trange pladser på en af de mange lastbiler. De fleste af de andre på lastbilen er også børn, der har mistet deres forældre.

De ved ikke, hvor de er på vej hen. Mens de sidder på ladet af lastbilen sammen med de mange andre flygtninge, er de bekymrede for, om tutsierne også vil kunne opsøge dem, der hvor de er på vej hen.

En FN-medarbejder fortæller dem, at det behøver de ikke være. Men tanken kan de alligevel ikke slippe.

Det er en lang køretur, og det bliver aften. De får serveret lidt te og grød, og må tilbringe natten på ladet af bilen, som bare kører og kører og kører.

Næste dag kører bilen ind i et skovområde. Og så er de fremme - fremme ved flygtningelejren, som ligger midt i skovområdet. Det er langt fra grænsen til Congo.

Den evige frygt

Ankomsten til flygtningelejren er ikke ensbetydende med sikkerhed, selv om de tre brødre befinder sig langt fra grænsen til Congo. De har stadig de falske navne, som de tog tidligere. Alle i lejren

Brødrene Bonana, fra venstre: Bosco, Eddie og Samuel. Foto: Annelene Petersen.

kommer til at kende dem under de falske navne. Alt andet er for farligt.

I lejren finder de tre brødre deres onkel, som de bor hos i de første tre år. En dag kommer politiet til de tre brødre og spørger til deres onkel, blandt andet vil politiet vide, om onklen drikker meget. Der bliver spurgt, fordi onklen er død. Han er blevet dræbt på vej hjem til lejren.

»Hovedet var helt smadret,« siger Eddie stille. Hvem der dræbte onklen, har de tre brødre aldrig fået at vide.

Efter onklens død flytter Eddie, Bosco og Samuel til et telt, som ligger tæt på politiets tilholdssted. Hver dag er en kamp for at overleve til dagen efter. Sådan er det efter to år, fire år og sågar stadig efter otte år i lejren. Hvad der kan ske i fremtiden, er ikke

noget, som der er ressourcer til at tænke på.

Hverdagen i lejren

I de første år får brødrene hjælp fra en FN-medarbejder til at lave mad. Mad de laver af de rationer, som tildeles dem hver 14. dag. Rationerne består af mel, olie, bønner og andre meget basale råvarer.

Efter nogen tid får alle i flygtningelejren tildelt et lille stykke jord. I starten dyrker de tre brødre ikke ret meget. De ved ikke helt, hvordan de skal gribe det an.

»Vi kiggede mest på de andre, og så lærte vi det langsomt,« fortæller Eddie.

Efter et par år er de ved at være gode til at opdyrke deres jord. Her forsyner de sig selv med kartofler, majs, hvidkål, sukkerør, grønne bananer og korn.

Efterhånden får de dyrket så meget korn, at de kan sælge lidt og dermed tjene lidt penge. Penge som de kan bruge på fisk. Men det er sjældent, at der havner kød på tallerkenen.

Fjenden kommer

Der bor 95.000 flygtninge i lejren midt i skoven lang oppe i Uganda. Men her er ikke sikkert. De sker ikke sjældent, at tutsierne kommer til lejren og spørger efter navngivne personer fra Congo - også de tre Bonana-brødre. Men ingen i lejren ved, at de hedder Bonana.

Fire år efter deres ankomst til flygtningelejren kommer fjenden, tutsierne, til lejren. De har våben med. De dræber 25 foran øjnene af de andre i lejren. De tre brødre ser det også.

HISTORIEN KORT

■ Den Demokratiske Republik Congo er det navn, som vi i dag kender landet under. Men flere gange i det 20. århundrede skiftede landet navn. Det nuværende fik landet i 1997, før det hed landet Zaire.

■ De mange navneskift vidner om meget turbulens - i særdeleshed omkring magten - i landet. I 1908 blev landet en belgisk koloni og var det frem til 1960, hvor det blev selvstændigt.

■ Landet har haft adskillige mere eller mindre diktatoriske ministerpræsidenter i perioden. Mobutu Sésé Séko Nkuku Ngbendu wa Za Banga var meget diktatorisk, da han fra 1965 - 1997 besad posten. I begyndelsen var der stor opbakning til ham, men i det sidste årti var der et pres for demokrati i befolkningen, der i 1997 endte med, at han blev drevet fra magten. Det resulterede i nogle år, hvor den reginale situation i landet var meget voldelig.

■ Landet var stærkt præget af had mellem de forskellige racer. I særdeleshed mellem hutu- og tutsi-stammerne. Urolighederne mellem de to stammer kan sammenlignes med folkemordet i Rwanda, dog i lidt mindre målestok.

! BRØDRENE

■ Eddie Bonana er 23 år, i dag læser han 10 klasse på VUC og har lige fået kørekort. Han vil gerne være murer.

■ Bosco Bonana er 21 år og er i lære som glarmester.

■ Samuel Bonana er 18 år, har været på efterskole og er nu i gang med uddannelsen til elektriker.

■ De tre brødre bor sammen i en lejlighed i Krstrup, Randers. De taler dansk og får selv hverdagen til at fungere. Brødrene har selvfølgelig en kontaktperson hos kommunen, som de kan henvende sig til.

■ Sidste år fik brødrene kontakt til nogle af deres søskende, som flygtede ud af vinduet. De tre søskende i Krstrup troede deres søskende var omkommet og er glade for at vide, at de lever, trods det er i en flygtningelejr. De har et håb om, at de kan blive genforenet i Danmark.

EN FLYGTNINGS HISTORIE

■ I vores land bor en masse mennesker, som har fået nyt håb ved at komme hertil. De er flygtninge, og med sig bærer de alle på en historie. Det er stærke historier, og det er stærke mennesker. De har nemlig overlevet og er i gang med at skabe et nyt og trygt liv i Danmark, hvor de ikke skal frygte uniformerede mænd eller magtens mennesker. Demokratiet og ytringsfrihedens udstrækning her i landet er nyt for mange. Vi fortæller i alt fem historier:

■ 23. december: En irakisk mand, som flygtede fra Saddam Husseins diktatur

■ 28. december: To familier fra Bhutan, som boede i flygtningelejr i 17 år

■ 29. december: En somalisk kvinde, der nu kan se sine børn vokse trygt op i Danmark

■ 30. december: En albansk mand, der under Kosovokrigen gemte sig i skoven

■ 2. januar: Tre brødre fra Congo, som mistede forældre og søskende

Efter angrebet fra fjenden sender Ugandas regering soldater til lejren som beskyttelse.

Den sidste flugt

Før Eddie måtte flygte fra Congo med sine to brødre, gik han i skole. Her lærte han blandt andet om den øvrige verden. Han vidste godt, at der var noget, som hedder Europa og USA.

Efterhånden er der flere og flere, som flygter væk fra flygtningelejren. De flygter blandt andet til USA og europæiske lande.

Men selv om andre kommer ud af lejren, er brødrene tilbageholdende. At komme væk vil kræve en ansøgning.

»Vi var bange for, at FN-kontoret ville sælge oplysningerne videre,« forklarer Eddie.

En dag skriver Eddie en ansøgning og viser den til Bosco og Samuel. I ansøgningen står hele deres historie fra faderen bliver dræbt til denne dag i lejren.

Tutsierne vil kunne genkende, hvem de er, hvis ansøgningen kommer i deres hænder. Trods frygten ender det med, at ansøgningen bliver afleveret. Den er ikke tilstilet et bestemt land.

Herefter går det hurtigt - set i forhold til de ni år, som de har boet i flygtningelejren. Et par måneder efter er der samtale med den danske udlændingsservice.

Deres ansøgning havnede i FN på Danmarks bord. Herefter går der endnu et par måneder. Livet med den evige frygt fortsætter i lejren. Der kommer svar fra Danmark.

Danmark vil gerne tage

imod de tre brødre. De tre brødre giver alt, hvad de har til andre i flygtningelejren og tager til orientering om Danmark i byen Hojma. Her får de en uges danskundervisning.

Der er 14 dage til, de skal flyve til Danmark. De tør ikke tage tilbage til flygtningelejren, for når først man har fået lov til at rejse, bliver det endnu farligere at være i lejren. Så er det ikke kun fjenden, der er fjenden. Derfor bor de på et hotel i byen.

De tre brødre går om bord i flyet, som i første omgang flyver dem, sammen med mange andre flygtninge, som også skal til et europæisk land, til Amsterdam. Herfra går det for brødrenes vedkommende videre til Danmark og Randers, hvor de lander 15. marts 2006. En ny verden venter:

